

صنایع اصفهان

ایران در قرون قدیمه مهد علوم و مرکز صنایع بوده و ابنیه عظیمه باستان و آثار بناکان ما اسناد سراپا افتخاریست که از دوران کهن بیجا مانده و نماینده بلندی مقام و اهمیت صنعتگران آن عصر میباشد.

صنایع ایران در اعصار گذشته صنایع بدی بود و از این جهت مستلزم وقت بیشتر و کارگر زیاد بود و بهمین مناسبت با پیشرفتهای سریعی که در صنایع عالم امروزی بعرضه ظهور رسیده نمیتوانست قابل مقایسه و مورد رقابت واقع گردد، پس از دوره مشروطیت در ایران گاه گاه زمزمه هائی از تاسیس کارخانجات بگوش میرسید و بعضی اشخاص مصلح و خیر اندیش خواستند قدمهائی در این راه بردارند ولی در اثر عدم علاقه زمامداران وقت و در نتیجه رقابت تجارت خارجی کشور این فکر عملی نشده و اقدامات آنان به نتیجه ای نرسید.

در این عصر فرخنده که خداوند نعمت استفاده از آن را نصیب ما گردانیده است همانطور که در جمیع امور مختلفه این کشور اصلاحات مهمی بعمل آمده و جزئی ترین نواقص و معایب ما مورد دقت و اصلاح قرار گرفت دست توانای شاهنشاه عظیم الشان ایران بنای متزلزل صنایع ایران را نیز بر بنیان محکمی یابدار و مستقر گردانید و از یک طرف با آگاه ساختن عموم را از اهمیت کارخانجات جدید و نتایج حسنه ای که از آن عاید کشور و ملت میگردد و از دگر سو با تزریق روح تعاون و بگالگی در افراد که نتیجه آن تاسیس مؤسسات و تشکیل شرکت های متعدد گردید صنعت و تجارت کشور را از هرج و مرج گذشته نجات بخشیده آنرا تحت اصول علمی صحیح قرار داده و قادر بر آن گردانید که در دنیای امروزی بتواند در مقابل صنعت و تجارت ممالک مهمه عالم رقابت نموده احتیاجات کشور را از هر حیث تأمین کرده و ملت را از بسیاری واردات خارجی مستغنی و بی نیاز گرداند. از آنجائیکه جامعه ایرانی قدم بقدم پیرو راهنمایی های قائد و پیشوای خود میباشد باراده

شاهنشاه خود تاسی نموده و در تشکیل شرکتها و تاسیس کارخانجات متعدد همت گماشت .
نقایح حسنه ایجاد این روح تعاون و یگانگی و حسن استقبال عموم طبقات در تاسیس
شرکتها و تشکیل مؤسسات تجارتمی و صنعتی امروز در سراسر کشور شاهنشاهی مبرهن و آشکار
و معرف آینده روشنتری برای تجارت و صنعت ما میباشد .
جای خوشوقتی است که شهر صنعتی اصفهان زود تر و شاید هم بیشتر از سایر
نقاط به پیروی اراده و منویات خاطر ملوکانه اقدام و در تشکیل کارخانجات مختلفه همت
گماشت بطوریکه می بینیم در مدت کمی چندین کارخانه بزرگ و مفصل در این شهر تاسیس
گردیده است .

یکی از بزرگترین کارخانجات جدید التاسیس اصفهان کارخانه « شرکت سهامی
صنایع پشم اصفهان » میباشد خوشبختانه افتخار مدیریت کل آن نصیب نگارنده گردیده است
و گمان میکنم بیان مختصری از چگونگی آن برای خوانندگان محترم نامه هنر و علاقمندان
باطلاعات صنعتی کشور خالی از فایده نبوده و مورد توجه واقع گردد .

تهیه وسایل مقدماتی تاسیس

این کارخانه از اوایل سال ۱۳۱۵ آغاز گردیده و فعلا ساختمان آن خانمه یافته و قسمت
عمده ماشینهای آن رسیده و شروع بنصب شده است .

مجموع سرمایه ایکه برای مصارف مختلفه از قبیل خرید ماشین آلات و مخارج حمل و
ساختمان کارخانه منظور شده است در حدود نه میلیون ریال میشود و بعلاوه سرمایه کافی نیز
برای تهیه مواد اولیه در نظر گرفته شده است .

ماشینهای این کارخانه از بزرگترین کارخانجات آلمان بشرح ذیل خریداری شده
است . یکدوره کامل ماشینهای شستشوی پشم بقابلیت هر ده ساعت ۱۸۰۰ کیلو - کلیه
ملزومات برق از کمپانی آ.ا.ک - قوای محرکه موتور های دیزل بقوه ۱۰۲۰ اسب از
کمپانی م. آن . ۳۲۰۰ دوک ریسندگی پنبه و ۳۲۴۰ دوک ریسندگی پشم که ۲۱۶۰ دوک
اشتراکان و یک هزار و هشتاد دوک ریسندگی کامکارن میباشد از کارخانه هارتمان - شصت دستگاه
بافت از کمپانی شون هر - یک دوره کامل و جامع ماشین های تکمیل از کمپانی کتلتینگ اندبرون
و یکدوره جامع ماشینهای صباغی از کمپانی ابرمایر سایر ماشینها و لوازم کارخانه و آلات و ادوات
بدکی از کمپانیهای مربوطه خریداری گردیده است .

چون قابلیت ماشین آلات و تهیه محصولات مقدماتی و بعدی این کارخانه بیش از استعداد صنعت دستگاه بافندگی میباشد در نظر است که قریباً معادل هفتاد و شش دستگاه بافت مختلف دیگر سفارش داده و بر توسعه کارخانه افزوده شود میزان مصرف مواد اولیه کارخانه عبارت خواهد بود از حداکثر پنبه در سال ۵۵۰۲۰۱ کیلو - پشم نا شور برای اشتراکان ۴۱۹۷۵۰ برای کامکارن ۱۴۶۰۰۰ - ذغال سنگ حداکثر در سال ۲۹۲۰۰۰۰ کیلو و در صورت استعمال بخار ۱۴۶۰۰۰۰۰ کیلو محصول این کارخانه عبارت خواهد بود از اقسام پارچه های پشمی - کرکی مخلوط و مخصوصاً پارچه های پشمی لطیف و کرکی لوکس زنانه که تا کنون نظیر آن در ایران تهیه نشده است بعلاوه این کارخانه بوسیله جدیدترین ماشینهای که وارد نموده میتواند اقسام بهترین پارچه های مبلی را که شبیه آن در بین محصولات و منسوجات ایران سابقه نداشته تهیه نماید.

چنانکه در فوق بیان شد این کارخانه با بهترین ماشین های آخرین سیستم جدید از بزرگترین کارخانه های معروف مجهز میباشد و در آینده نزدیکی بهترین محصولات را تقدیم بازار کشور خواهد ساخت که یقین داریم رواج آن مبشر نیکی از ترقیات حاصله اقتصادی ایران در تحت توجهات شاهنشاه بزرگوار و فائد عظیم الشان ما خواهد بود.

مطالعات فرهنگی
مع علوم انسانی

صنایع ایران

۲ - کارخانجات ملی

الف - کارخانهای ریسندهائی [ ] نخئی

شماره ترتیب	محل	عنوان	سال تأسیس
۱	طهران	نخریسی مرحوم صنایع الدوله	۱۲۶۵
۲	تبریز	کارخانه نخریسی	۱۳۰۶
۳	شیراز	شرکت سهامی محدود برق	۱۳۰۹
۴	سمنان	شرکت سهامی ریسمان محدود سمنان	۱۳۱۰
۵	یزد	شرکت اقبال	۱۳۱۰
۶	اصفهان	شرکت سهامی ریسندهائی و بافندگی اصفهان ریسندهائی	۱۳۱۱
۷	شیراز	شرکت سهامی نساجی فارس	۱۳۱۱
۸	اصفهان	شرکت نساجی و جلم زانده و شرکاء	۱۳۱۲
۹	یزد	کارخانه حبیبعلی مرانی	۱۳۱۳
۱۰	کاشان	شرکت سهامی ریسندهائی کاشان	۱۳۱۳
۱۱	اصفهان	ریسندهائی برق	۱۳۱۳
۱۲	بندر عباس	یوسف لطفعلی خنجی	۱۳۱۳
۱۳	اهواز	شرکت سهامی خوزستان	۱۳۱۳
۱۴	کرمان	شرکت سهامی خورشید	۱۳۱۴
۱۵	قم	قیصریه و محمد حسین یزدی	۱۳۱۴

ملاحظات	میزان محصول سالانه	انواع محصول	تعداد دوك	قوه موتور
تعطیل است	۴۸۶۰۰۰	—	۱۲۰۰	—
	۱۶۲۰۰۰	نخ تانمره ۲۴	۵۰۰۰	۲۵۰ اسب
	۱۴۰۰۰۰	۳۰ » »	۶۰۰۰	» ۸۵۰
	۴۰۵۰۰۰	۲۰ » »	۱۰۰۰۰	» ۳۰۰
	۱۱۰۰۰۰	۲۰ » »	۷۰۰۰	» ۶۹۰
	۲۲۰۰۰	۳۲ » »	۸۴۴۸	» ۱۴۰۰
پشم ریس هم دارد ۲۰۰۰۰۰۰ متر نارنجی و پشم در سال تهیه میکنند	۱۵۶۰۰۰	۲۰ » »	۵۳۷۶	» ۶۶۰
	۱۱۰۰۰۰	۴۲ » »	۴۹۹۶	» ۳۲۰
	—	۴۲ » »	۲۸۸۰	» ۱۸۲
	۱۳۵۰۰۰	۶۰ نخ برسوزن	۶۴۰۰	» ۷۱۰
	۱۲۰۰۰۰	۲۰ » »	۴۶۵۸	» ۸۹۰
	۷۵۰۰۰	۲۰ » »	۵۰۰۰	» ۴۱۰
	۱۵۸۴۰۰	۴۰ » »	۸۰۰	» ۱۶۰
	۲۰۰۰۰	۲۴ » »	۵۰۰۰	—
	—	۳۰ » »	۴۰۰۰	—

ب - کارخانهای ریسندگی و بافندگی نخی

شماره ترتیبی	محل	عنوان	سال تاسیس	تعداد دوک
۱	شاهی	کارخانه شاهی	۱۳۱۱	۳۰۰۰۰
۲	اصفهان	شرکت سهامی زاینده رود	۱۳۱۴	۸۰۹۶
۳	بوشهر	ریسندگی و بافندگی اعتمادیه بوشهر	۱۳۱۵	۳۵۰۰
۴	اصفهان	شرکت سهامی شهرضا	۱۳۱۴	۵۳۲۴
۵	شهرضا	شرکت ریسندگی و بافندگی شهرضا	۱۳۱۵	۶۴۰۰
۶	مشهد	شرکت سهامی نخی ریسندگی و بافندگی مطهری خراسان	۱۳۱۳	۱۰۱۲۰
۷	قزوین	پارچه بافی آذربایجان (شهرستان)	۱۳۱۴	—
۸	طهران	نخی ریسندگی و پارچه بافی طهران	۱۳۱۴	۴۳۰۰

ملاحظات	میزان محصول سالانه	دستگاه بافتگی
	بقچه نخ ۳۵۰۰۰۰	۲۸۱
	۲۰۰۰۰۰ متر پارچه مختلف برض ۷۰ سانتیمتر	
	۲۰۰۰۰۰ متر پارچه برض ۱۴۰ سانتیمتر الی ۱۵۰ سانتیمتر	
	بقچه نخ ۱۹۸۶۵	۱۵۰
	۹۷۵۹۵ متر پارچه يك لايفنا	
	۳۶۸۱۵ متر پارچه دو لايفنا	
	طاقه پارچه ۹۰۰۰۰	۱۲۰
هنوز شروع بکار نکرده	—	۱۳۰
•	—	۱۱۲
•	شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۲۵۰
	رتال جامع علوم انسانی	۱۰۰
	۱۰۰۰۰۰ متر پارچه	۶۰
	بقچه نخ ۴۵۰۰۰	
	۱۲۰۰۰۰ متر پارچه	
	۶۵۰۰۰ کیلو پارچه کش باف	